

Перевтілення (виклад змісту)

Франц Кафка

I

Одного разу, прокинувшись уранці, комівояжер Грегор Замза побачив, що перетворився на незрозумілу комаху із панцирем на спині, двома рядами лапок та поділеним на кільця животом.

До того ж, він виявив, що запізнився на потяг, який відправлявся о п'ятій, а це означало, що керівництво вже знає, що він не встиг. Тим часом, у будинок сімейства Замза навідався керучий, якому сповістили про те, що Грегор захворів і тому не зміг вийти на роботу. Грегор намагався щось вимовити, але ніхто не зрозумів ані слова, тому всі вирішили, що він дійсно нездужає і тому нікого не впускає до себе.

І хоча покоївку відправили за слюсарем, Грегор спробував відчинити двері самотійно. Доки він відкривав двері, його не було видно, але, щойно він показався, батько заплакав.

Грегор намагався усім сказати, що зараз збереться та поїде на роботу, але ніхто його не розумів. Сестри, аби допомогти, поруч не було, тому сподіватися Грегору лишалося лише на себе.

Перше, що він зробив — кинувся наздоганяти керуючого, але це йому не вдалося. З іншого боку батько, взявши у руки газету, намагався загнати Грегора назад у кімнату. І оскільки комівояжера ніхто не розумів, єдине, що йому лишалося — обережно повертатися до кімнати.

Та, попри всі старання Грегора, його тулуб був занадто широкий, аби пролізти, за що він і отримав палицею від батька. Врешті, двері за ним зачинилися.

II

Відпочивши і виспавшись, Грегор прокинувся від чиїхось кроків та звуків дверей, що зачинялися. Було вже досить темно, вулиці вже освітлювалися ліхтарями.

Він, прикладаючи великі зусилля, просувався ближче до дверей, відчувши запах їжі, де стояла молоком наповнена тарілка та білий хліб, що раніше було його найулюбленішою їжею, а тепер він відчув відразу до всієї цієї страви, та старанно приготованої для нього Гретою.

У вітальні ввімкнулося світло, але не було чути нічого, хоча у квартирі були присутні люди. І хоча з одного боку він пишався тим, що зміг забезпечити своїй сім'ї таке спокійне життя, все ж таки хвилювався, що буде з ними тепер, коли він перетворився на комаху. Надто стурбований цим питанням, Грегор без упину повзав по кімнаті, аби відволіктись.

Кімната, у якій він знаходився, лякала його, не дивлячись на те, що він жив тут вже цілий п'ять років. Через те, він поклавився сховатися під диван, де йому було набагато затишніше та спокійніше, тому він і пробув там усю ніч, роздумуючи над тим, що йому потрібно вести себе уже спокійно, аби не так сильно обтяжувати життя своїй родині.

Уранці зайшла сестра, та, побачивши Грегора, від переляку і несподіванки хутко вийшла та зачинила двері. Врешті, вона знайшла у собі сили та зайшла знову, навшпиньках.

Побачивши, що Грегор не торкнувся молока, сестра взяла посудину ганчіркою та викинула. Аби зрозуміти, що до вподоби Грегору вона принесла на старій газеті різні харчі: "пригнілі овочі; кістки, що залишилися від вечері, покриті білим застиглим соусом; трохи родзинок і мигдалю; шматок сиру, який Грегор два дні тому оголосив неїстівним; скибка сухого хліба, намазаного маслом і посипаного сіллю" та тарілку з водою. Сестра посквапилася вийти з кімнати, аби своєю присутністю не зважати Грегорові їсти. Доки він їв, встиг зрозуміти, що йому до вподоби лише несвіжа, вже не їстівна частина цих продуктів.

Тут сестра почала повертати ключ і Грегор поповз під диван, куди було досить важко залізти через ситний обід. Грета згорнула усе, що було на газеті та викинула, навіть те, до чого Грегор не торкався. Грегорові приносили їжу вранці та після обіду.

Грегор розумів, що ніхто не розуміє його і що ніхто, навіть сестра, не здогадується, що він розуміє їх. Та все ж, сестра піклувалася про Грегора та не забувала дивитися, чи сподобалась йому їжа, відзначаючи, що той щодня їсть все менше та менше.

Тепер, щоб хоч трохи знати, що відбувається, Грегор підслуховував розмови, що велися в сусідніх кімнатах, які, спочатку, були в основному про нього.

Уся прислуга звільнилася після довгих та слізних прохань відпустити їх, отже, мати та сестра взяли на себе будинок.

В будинку майже нічого не їли та зовсім перестали пити.

У перший же день батько завів розмову про їх фінансовий стан. Грегор дізнався, що в батька є невеликий капітал, якого вистачить на перший час, але для того, щоб жити на відсотки, цих грошей мало. Він роздумував про те, що не уявляє як його старий батько чи мати, чи менше сестра підуть працювати, йому було дуже соромно та гірко.

Все, що відбувалося навколо, його гнітило. І хоча він був дуже вдячним сестрі за те, що вона опікувала його, все ж йому було дуже боляче її бачити, бачити те, що вона зараз мусить переживати.

Через місяць після перевтілення Грегора, сестра зайшла до нього та побачила, що він стоїть біля вікна. Її дуже вразило це видовище і тому вона різко відринула та зачинила за собою двері. Аби не створювати сестрі неприємних відчуттів, він щодня витрачав чотири години, аби сховатися під диван та накрити себе покривалом, за що та була дуже вдячна.

Батьки боялися зайти до Грегора, але були дуже вдячні Греті за всю ту роботу, що вона робить. Грегор, тим часом, нишком мріяв побачити матір. І ось, два тижні потому, його мрія здійснилася. Необхідно було перетягнути меблі з його кімнати, тому Грета звернулася за допомогою до матері. Та дуже злакалася вигляду Грегора і вдруге зайшла в кімнату лише тоді, коли він вже надійно сховався. І хоча його сім'я вважала, що без меблів йому буде краще, Грегорові не дуже хотілося їх віддавати, адже це б означало остаточно перетворитись на комаху.

Тому він вирішив хоч щось урятувати, а саме картину, що висіла на стіні. Грета вирішила відвести матір та повернутися за картиною самотійно, та Грегор не збирався її віддавати.

Сестра побігла до матері, аби привести її до тями, Грегор побіг за нею, але Грета замкнула двері ногою та зачинила Грегора на самоті, який, у свою чергу, від хвилювання облазив усю кімнату.

Увечері батько прийшов додому, де Грета повістила йому про те, що мати зомліла, у чому батько поспішив звинуватити Грегора. Той у свою чергу, усім своїм виглядом намагався дати зрозуміти, що не налаштований вороже. Грегор не впізнав батька, адже тепер той працював, а він звик бачити його вдома, у домашньому одязі. Він навіть став здаватися статнішим, вищим. І ось, цей новий та незвичний для Грегора батько почав ганятися за ним по кімнаті, що було важко для самого Грегора. Згодом батько почав кидатися яблуками у Грегора, одне з яких залишилося в його спині. Мати та Грета благали батька не вбивати Грегора.

III

Поранення Грегора негативно вплинули на його рухливість та самопочуття. Тому, аби якось себе розважити, він став відповзати у тінь в своїй кімнаті, щоб слухати розмови, що ведуться у вітальні. Таким чином він дізнався, що мати ш'є білизну для магазину одягу, а Грета влаштувалася продавчиною в магазин. Батько, в свою чергу, увесь час ходив у своїй формі розсильного, знімаючи її ли на ніч, тому форма дещо втратила охайний вигляд. До того ж, варто зазначити, що до голови сімейства повернулася його колишня впертість, разом із виходом на роботу.

У сім'ї настав тяжкий час, на Грегора майже ніхто не звертав уваги, прислугу звільнили за браком коштів, найняли лише одну сиву жінку, що приходила до них двічі на день. Вечорами, коли батько засинав, мати з Гретою сідали у вітальні та проливали сльози.

Чим більше проходило часу, тим менше спав Грегор, роздумуючи над тим як далі житиме його сім'я та згадуючи своє колишнє життя. Нікого вже не хвилювало, чим годувати Грегора, і тому, найчастіше, увечері Грета забирала все, що принесла братові.

Якось мати зробила вологе прибирання, після якому Грегор не добре себе почував, а Грета вибухнула риданнями.

Згодом, коли у сестри не вистачало сил піклуватися про Грегора, цей обов'язок взяла на себе стара служниця, яка його відверто дратувала своїми дурними звертаннями до нього.

Тепер він їв ще менше, майже нічого. До того ж тепер його кімната стала схожою на смітник, куди закидувалося усе непотрібне з іншої кімнати, куди заселилися пожильці.

Якось служниця забула зачини двері і в Грегора була можливість подивитись на пожильців, які їли у вітальні, а самі господарі їли на кухні. Тим часо на скрипці почала грати Грета і пожильці, почувши звуки, запросили її заграти для них.

Грета приступила до гри і Грегор, зачарований її грою, почав повзти вперед до

вітальні, неважаючи ні на що. І поки батьки уважно слухали гру Грети, постояльці всім своїм виглядом давали зрозуміти, що зробили помилку, запросивши Грету пограти.

Раптом один із пожильців помітив Грегора, що призвело до роздратування усіх постояльців і ті заявили, що не платитимуть за кімнату і взагалі відмовляються від неї. Для сім'ї це було важким ударом.

IV

Перша не витримала Грета і заявила, що не буде називати потвору, яка живе у їх будинку, братом, що вони зробили все, що було в їх силах. І що настав час позбавитися Грегора, потрібно просто перестати думати про те, що ця потвора колись була Грегором. Грегорові, в свою чергу, було достатньо почутого, тому він повернувся у свою кімнату. Щойно він переступив поріг, Грета зачинила за ним двері.

У кімнаті Грегор відчув, що його рани поволі перестають боліти, але й він стає слабшим. Після слів сестри він був упевнений, що йому варто зникнути. Він думав про свою сім'ю, згадував лише хороше, як сильно він їх любить. А на світанку його не стало.

Уранці прийшла служниця і виявила, що Грегор помер, після чого побігла повідомити про це господарів, які тільки зраділи від почутого. Порадившись із своєю сім'єю, пан Замза попросив пожильців полишити квартиру.

Цей день вони присвятили відпочинку на який, вважали, заслуговують за ці місяці з Грегором. Перед тим як піти, служниця сповістила про те, що вона вже прибрала тіло Грегора. Після чого батько звернувся до своєї сім'ї зі словами, що завтра звільнить її.

Далі вони всі вирушили електричкою за місто, обговорюючи свої плани на майбутнє, адже вони тепер усі троє мали гарну роботу та мають плани мати ще кращу. Вони вирішили знайти меншу і практичнішу квартиру та вирішили, що час шукати дочці пару.